

Language Czech
Text

Neodcházíme! Jen se měním. A násstrojem změny je károvec

V Národním parku České Švýcarsko nacházíme **dva zcela odlišné typy lesa**. Jeden je **párorozený** (nebo pářirodý blázký), svým složením dokáže být **velmi pestrý**. Odolavý; mnoha nepářaznivým vlivům, kterým je vystaven. V latach snáží dlouhodobá sucha, v zimě tvrdý mrazy.

Pářirodý blázký směšený les v Národním parku České Švýcarsko. Foto: Václav Sojka

Druhý typ lesa byl v minulosti zakládán lidmi, naposledy ve 20. a 30. letech minulého století po rozsáhlém mniškovcovém kalamitě, které zdecimovala páředchozí **nepářivodná** lidmi založený les. Ve snaze relativně rychle záskat dobře zpracovatelné dřevo nechali lesná hospodáři **vysázet** nový **smrková kultury**. Na zdejších nepářazích vhodných stanovištích však byly smrčiny vždy **náchylné a závislé na lidském působení**.

Nepřívodný smrkový les v Národním parku České Švýcarsko. Foto: Vojtěch Sojka

Chtěli jste mne mřít podle vlastních představ. Ale já jsem ve skutečnosti jiný!

Aby lovák v lesech mohl pohodlně a bez velkých nájmahy hospodařit, musely být zde stejnýho druhu a věku, co nejrovnější a pravidelně uspořádané. Proto pod slovem les chápeme mnohem více kulturní, než ty pohrozené.

Kulturní les - pravidelně uspořádané stromy stejného druhu a stáří, na zemi "řísto".
Foto: Václav Sojka

Na **pározený lesy** naopak můžeme tendenci hledat **skrz prsty**. Mnohdy mluvíme o nepořádku, houštích, **úpatných snáživých** pohledy na **odumřající** až i dokonce mrtvý **stromy**, tlející dřevo ležící a **káváčem krávám**. Ale právě to je **skutečná podstata** pározeného **lesa**. Až i jde o vlastním složeném.

Přirozený les - pestrý mozaika stromů různého druhu a stáří, bohatý podrost, spousta ležících i stojících odumřelých dřev. Foto: Richard Nagel

Vychovali jste mne citlivého a náchylného k nemocem. A pak se museli dlouhá roky být, částečně přijde "on"

Samostatnou kapitolou (nejen) v nařízeném parku Českého východního carsko jsou jižní země České monokultury. Smrk je dleživou, která vyhovuje chlad a deštivé počasí, proto jej přirozeně nacházíme původně v horách. Přesto se lidé rozhodli pustovat jej i na území Českého východního carska, v některých nadmořských výškách a na rychle vysychajícím písčitým podložím.

Smrky pÅ¾i nedostatku vody rychle ztrÃ¾ejÃ¡ obranyschopnost: Foto: VÅ¾clav Sojka

MÄ¶lkÃ½ talÅ¾ovÃ½ koÅ¾enovÃ½ systÃ©m smrkÅ¯ proto v suchÃ½ch obdobÃch **nedosÃ¡hne k vodÄ¾i**. Stromy se dostÃ¡vajÃ© do stresu. A nejen ony. StrachujÃ© se i lidÃ©, protoÅ¾e vÄ¾dÃ, Å¾e oslabenÃ© stromy jsou vyhledÃ¡vÃ¡ny lÃ½koÅ¾routem smrkovÃ½m. **ObÃ¡vanÃ½ Å¾ekÅ¯ rovecâ„¢!** PÅ¾i sebemenÅ¾ím nÃ¾znaku jeho pÅ¾Ãatomnosti se jej proto lidÃ© snaÅ¾ili co nejrychleji z lesa odstranit.

Usychající smrkový les je pro lyžkošrotu snadnou kořistí. Foto: Václav Sojka

Pak jste pochopili a snažili se mne zmánit. Abych byl silnější a zároveň stal zelený...

Kulturní smrky daly od samého vzniku národního parku **starost** i jeho **lesníkům**. Vytvořili plán, jak je **postupně půzemkovat** na lesy, které budou původně být zničeny. **Nástrojem** ochrany půdy se staly **motorové pily** a **harvestory**. Celé bylo pustit do lesa **vítězství svobody**, aby se mohly vyvájet půrozenými dřeviny v jeho nižších patrech. A **udržet** tak les **v zeleném stavu** co nejdéle.

PÅemÄna smrkovÃ½ch monokultur v nÅ;rodnÅm parku za pomocí harvestoru. Foto: VÅclav Sojka

V **ideÄ;lnÄm pÅ;padÄ;** by se v nÅ;rodnÄch parcÄch **nemÄ;lo tÃ©ž mÄ;Å vÅbec kÃ;cet, ale** ve smrkovÃ½ch monokulturÃých Ä;eskÃ©ho Å vÃ½carska se vÄ;ci mÄ;ly jinak. SmrÄ;iny dÃky tomu Ä;adly a u jejich paty se zaÄ;al rozvÃjet **zÄ;rodek novÃ©ho lesa**. Je tÅ;eba pÅ;iznat, Å¾e **veÄ;ejnost** vnÄ;amala lesnickÃ© zÄ;sahy spojenÄ; s pÅ;emÄ;nou lesÅ; s **nedÅ;vÄ;rou**. Ochrana pÅ;Ä;rody a tÄ;Å¾kÃ© stroje? To nejde moc dohromady.

Nový les vyrůstající ve stánu dospělých stromů: Foto: Václav Sojka

Ale sucho a teplo vžes pôledbalo. A kononáro pôli ažel vykonat svýj úkol...

Do roku **2017** se smrčiny **daťilo pôlemieľalo** pomárnä dobre, za sedmnásť let existence národného parku správa **pôletvovala zhruba čtvrtinu** z nich (a za stejnou dobu nevysadila jediný smrk). Ale v roce **2018** se **oplňala zmänily podmánky**. V lato nastalo **dłouhodobý suchy**. Takový, že vyschly i nátekry potoky. Tomu naväč pôedchádzely dvä vichrie **účice** v Herwart na podzim 2017 a Friederike na jar 2018.

Vyschlý koryto Brtnického potoka v Národním parku České Švýcarsko - následek extrémně sucha v roce 2018. Foto: Václav Sojka

Přesto, že se podařilo **smrkům kozeným vichřicemi** ze zájsahových zón národního parku **odstranit**, vznikly v lesích **podmínky**, které **zákonem roubu smrkovému vyhovují**. Ten pak postupně napadal dalej smrky oslabené dlouho trvajícím suchem a vysokými letními teplotami.

Smrkové monokultury jsou náročnější na počítačením silnějším větrům (následky jednání z vichřic, které se v letech 2017 až 2019 prohnaly národním parkem). Foto: Václav Sojka

Bojovali jste o mě. Ale pár říkodla byla na druhé straně

Správci národního parku stále neztráceli naději, že se podmínky změní a že tedy je smysluplně snažit se rychlým postupem kdroutu smrkového brzdit, až i dokonce zastavit. Mohlo se ochladit, začít prázdat. Ale k tomu nedošlo...

Oslabené smrky začali masivně napadat kôrovec nebo kôrovec. Foto: Václav Sojka

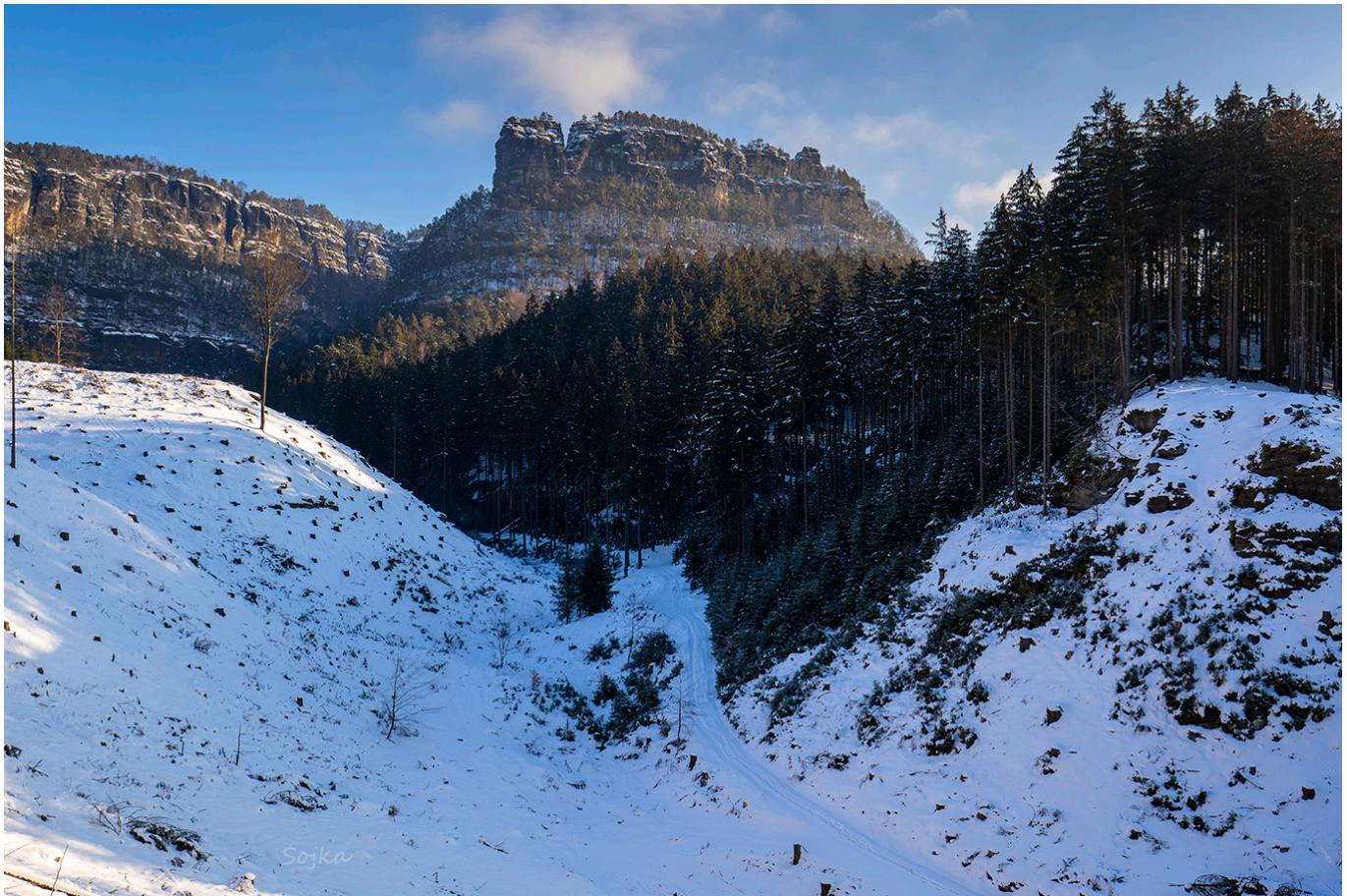
Kôrovec se začal **lavinovitě** šířit do porostů, které byly oslabené nejvíce. **Snahy brzdit** jeho postup pokácením napadených stromů, jejich odkorunováním a odvozem z lesa **vedly ke vzniku** rozsáhlých **holých ploch** v samotném nitru národního parku.

Snaha zastavit lavinovit   kůrovce v zásahových zemích n  rodn  ho parku vedla ke vzniku rozsáhlých holin. Foto: V  clav Sojka

A pak jste pochopili, že potřebuji jen va  ; i d  tv  ru. Umím si pomoc sám...

Standardn   metody boje proti kůrovci v klimaticky extrémním roce 2018 **nevedly k** očekávanému **v  l  sledku**. Pokud by se na p  stupu nic nezměnilo a sucho pokračovalo, **vznikaly by dal  a a dal   hol  plochy**, na kterých by obnovu lesa zt  Å ovaly extr  mn   stanovi  tn   podm  nky. V létě horko a sucho, v zimě mráz.

Jedny z největších holin vznikly v Pravčickém a Černém dole. Foto: Václav Sojka

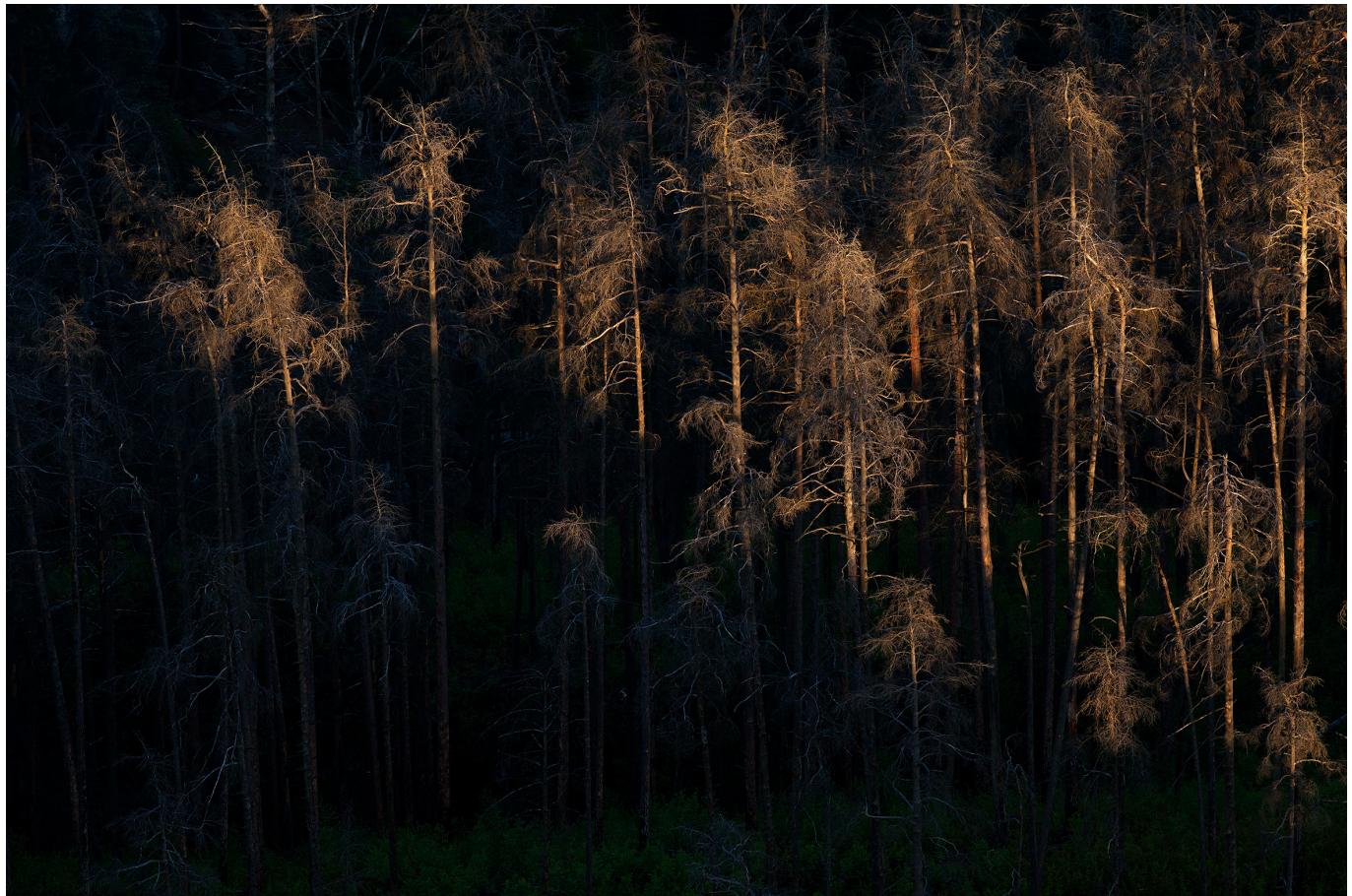
Přitom **les** už několikrát i přesně v národním parku **ukázal**, jak rychle se dokáže obnovit sázím. Téhož roku po poškození u Jetřichovic v roce 2006 stojící **uschlá smrková** (v Jetřichovicích to byly borovice) při obnově mohou stále být k užitku. **Poskytnou** cenný **stáň**, zabíjná vysušování a přehledování především postupného rozkladu dodají půdě i životiny.

Po Å¾ádce i Å¡tětín u Jetřichovic z roku 2006 samovolně a rychle zarostl lesem. Foto: Václav Sojka

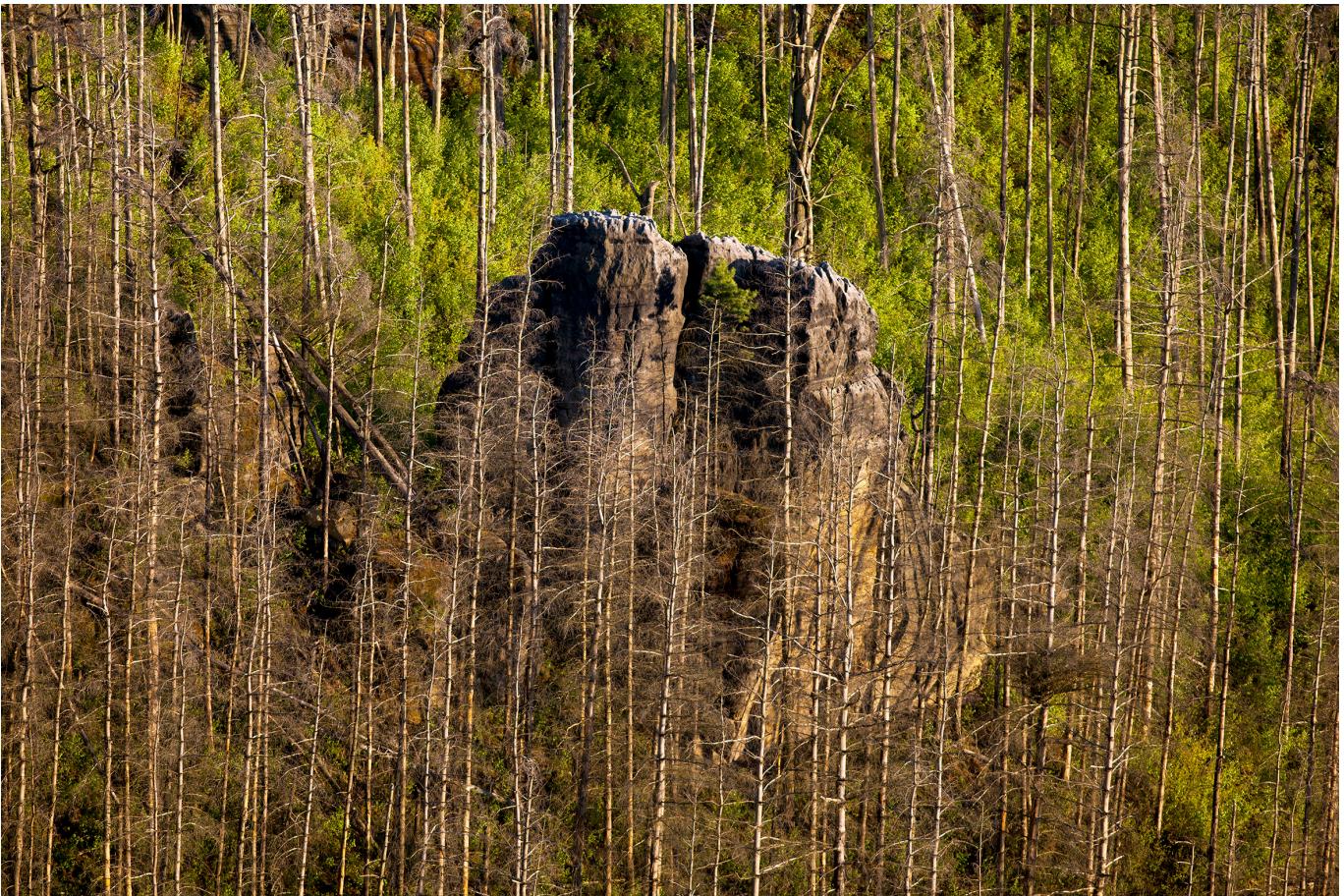
Teď vidíte suché stromy a myslíte si, že jsem mrtvá. A přitom jsem tak plná života!

Lidé při pohledu na odumřelé stromy mluví o mrtvém lese. Snad nic nenávzdoru jdež ho skutečnosti. Samozřejmě, **stromy** horního patra lesa odumřely. Samy se však **stávají životním prostorem** pro pestrou říku hmyzu a hub. A na hmyz a houby se vzhledem další druhy.

ZdÄ;nlivÄ[m mrtvÄ½ les - ve stÄnu odumÄ[e]lÄ½ch stromÄ[- vÅ;ak bujÄ[pÅ;ekvapivÄ] bohatÄ½ Ä¾ivot. Foto: VÅ;clav Sojka

V podrostu dÄky stÄnu a Ä¾ivinÄ;m z odumÄ[e]lÄ½ch stromÄ[vznikÄ; **prostor pro bylinky i dÄ¾eviny**. Semena v pÅ;dÄ[na jaÅ[e vzklÄÄ] a bÄ[hem krÄ;tkÄ© doby se podrost zazelenÄ;. A v neposlednÄ Ä¾adÄ[je tu Ä¾asto i stÅ[ednÄ patro lesa, dosud malÄ© stromy, kterÄ© rostly kvÄ[li znaÄ[nÄ© mÄÅ[e zastÄnÄ>nÄ pomalu, nynÄ dosta[vajÄ **novÄ½ impulz** pro svÄ[j vÄ½voj.

I suchý les se brzy opět zazelení. Foto: Václav Sojka

Budu zas zdravý a silný. Pravidlo se nadechuji k novýmu rástu...

Nový les povstane **velmi rychle**. Jeho **tvář** bude výrazně **jiná**, ažeká je již cesta, než současná kulturná smrštiny. Na počátku pravděloupky takzvaná **pionýrská dřevina**. Bříza, jeřáb a borovice. Postupně se půlidají další, mezi nimi buky, duby, habry. Někdy ještě s drobnou lidskou **pomocí**, jako tomu bývalo v případě jediných lokorů.

BÅžky rychle obsadÃ mÃsto uvolnÃnÃ© odumÅelÃ½m smrkovÃ½m lesem. Foto: VÅclav Sojka

JistÄ se mÅ¾eme zamÄlit na zÃník souÄasnÃ½ch smrÄin. PrÃvÄ tak vÅjak mÅ¾eme bÄ½t **svÄdky zrodu lesa** novÃ©ho, zdravÃ©ho a divokÃ©ho. TakovÃ©ho lesa, kterÃ½ mÅ¾e bÄ½t Å¾ivotnÃm prostorem pestrÃ©ho mnoÅstvÃ druhÅ a kterÃ½ souÄasnÄ slouÅ¾Ä ÄlovÄku jako mÃsto, na kterÃ©m se mÅ¾e tÄlit ze sledovÃní chodu pÅÅrodnÃch procesÅ.

PÅirozenÄ se vyvÄjejÄc Ä les je plnÄ½ Ä¾ivota. Foto: VÄclav Sojka

NemÄjte mu to za zlÄ©. PlnÄ kol, kterÄ½ mu pÅroÄroda dala!

LÄ½koÄ¾rout smrkovÄ½. KÄ rovec. PomÄrnÄ **malÄ½ brouk**, jehoÄ¾ jmÄ©no skloÅujeme snad ve vÄjech pÄ;dech. Brouk, jehoÄ¾ se Älasto bojÄme, z nÄjÄ¾ mÄ;me **respekt**. MÄ;me jej vinit z toho, Ä¾e hubÄ naÄje smrkovÄ© lesy?

Látkořout smrkové neboli károvec (skutečně; velikost cca 5 mm). Foto: Václav Sojka

Plná říkol, která mu uložila **Pátrároda**. Vyhledává i **oslabené smrky** až celou skupiny smrků a zahubá je tam, kde poškodí, která m proudí ve stromu živiny. V pátrání hodně ch podmánek se dokáže velmi rychle namnožit (v teplých a suchých letech vytvoří až 4 generace ročně!). Prostředí jsme mu stále, a to opakováním. **Změny klimatu** mu také hrají do karet. Není tedy divu, že **se mu dnes** tak **daří**. I lidé z nás však mohou mít **užitek**, významně ukazuje cestu, kterou by se odpovídáním lesník již nemohl vydat.

Typické podkorné poškození smrkového dřeva. Foto: Vojtěch Sojka

Â

- 5214 zobrazení

Sekce webu

[Příroda](#)

Source URL: <https://www.npcs.cz/kurovec-lesy-narodniho-parku>